

**Parlamentul României
Camera Deputaților**

Către: Biroul Permanent al Camerei Deputaților

În temeiul art.73 din Constituția României, vă înaintăm, spre a fi supus dezbaterii și aprobării Camerei Deputaților, propunerea legislativă pentru declararea Orașului Cugir – ORAȘ MARTIR AL REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989.

INIȚIATORI,

**Deputat ALEXANDRU PEREȘ
Partidul Democrat**

**Deputat DAN CORIOLAN SIMEDRU
Partidul Național Liberal**

Consiliul local al oraşului CUGIR
Comisia de redactare a
Memoriului pentru declararea
Oraşului Cugir – Oraş Martir
al Revoluţiei din Decembrie 1989

Asociaţia 21 Decembrie 1989
Luptători, răniţi şi urmaşii
eroilor martiri CUGIR

EXPUNERE DE MOTIVE

Cugirul cere şi el dreptul la istorie! Sine ira et studio.

Revoluţia în judeţul Alba a început la Cugir în 21 Decembrie 1989. Revoluţionarii, care au declanşat şi înfăptuit Revoluţia din 21 Decembrie 1989 la Cugir, au iniţiat-o pe cea de la Alba-Iulia şi alte localităţi învecinate, ceilalţi cetăţeni participanţi şi martori ai evenimentelor solicită **DECLARAREA CUGIRULUI ORAŞ MARTIR AL REVOLUŢIEI.**

În 21 Decembrie 1989 orele 12,00 puterea politică şi administrativă a oraşului era înlăturată. Cugirul devenise **ORAŞ-LIBER**. Cu toate acestea nu i se recunoaşte meritul de **PRIMAT** sau **Întâietate** în Revoluţie.

Pentru argumentarea cererii noastre, prezentăm desfăşurarea evenimentelor aşa cum au fost, în urma consultării participanţilor, a declaraţiilor scrise, fotografiilor existente:

Evenimente premergătoare (noiembrie – prima decadă a lunii decembrie):

- a) se accentuează o stare apăsătoare, încordată. Este foarte frecventă "grija" manifestată de secretarii Comitetelor de partid şi a Comitetului Orăşenesc pentru rezolvarea promptă a cerinţelor oamenilor muncii. La cele mai mărunte comentarii ale oamenilor, răspunsurile veneau imediat;
- b) nu s-au mai desfăşurat şedinţele lunare ale organizaţiilor de partid, sindicat şi UTC, nici învăţământul politic;
- c) s-a recomandat să nu se mai organizeze şedinţe –de orice fel – în care să se afle la un loc mai mulţi oameni dintre muncitori (îndeosebi la IM Cugir);
- d) se exprimau frecvent nemulţumiri pentru lipsurile îndurate: alimentaţia şi raţionalizarea, căldura, curentul electric etc,

- culminând cu manifestările de la Mecanică I, Mașini-Unelte și Comercial care concluzionau, în prezența secretarului Comitetului Orașenesc de Partid, că "Foamea ne va răscula!";
- e) Începutul lui noiembrie 1989 alertează Statul Major al Gărzilor Patriotice, care organizează "permanența". La fel este situația pentru cadrele de conducere (șefi de secții, directori de fabrici, secretarii Comitetelor de partid) în cadrul I Mecanică Cugir și al unităților economice și cultural-sanitare din oraș. "Permanența" a continuat până în 25.XII.1989, dar fără secretarii de partid;
 - f) Începând cu seara de 16.XII.1989 sosesc vești despre evenimentele de la Timișoara: intervenția miliției, securității și armatei. Lumea se agită. Se comentau evenimentele. La IMC nu se mai folosește critica. "Viața" organizațiilor de partid stagnează. Nici un conducător nu mai ridică "tonul".
 - g) La IMC și în oraș apar figuri noi de bărbați, împreună cu grupul local de securitate. Agitația secretarilor de partid a devenit prea evidentă;
 - h) Se comentau frecvent comunicatele posturilor de radio străine care transmiteau vești de la Timișoara și din restul țărilor vecine. Nu s-au mai desfășurat nici ședințe de producție la IMC.

Așa a început Revoluția!

În 21-XII-1989 în jurul orei 10.00 la I.M. Cugir, în fața secției scolare s-au grupat 40-50 persoane, majoritatea tineri. Se comentează despre evenimentele de la Timișoara. Sună sirenele macaralelor și se bate clopotul de alarmă al secției scolare. Se păstrează un moment de reculegere pentru un student cugirean împușcat la Timișoara (între 11.-11.15). Secretarul comitetului de partid pe întreprindere încearcă să dialogheze cu muncitorii dar nu este ascultat. La fel se întâmplă și cu primul secretar al Comitetului Orașenesc. Sunt huiduiți și se aruncă după ei cu diverse obiecte, pietre, cărămizi - în jurul orei 11.15-11.30. Grupul pornește spre clădirea conducerii întreprinderii, trecând prin fața secțiilor: Mașini-unelte, Cuplaje, Turnătorie de precizie. Se alătură alți manifestanți care scandează prima lozincă: „Hai cu Timișoara,, apoi "Uniți-vă cu Noi,,. După o scurtă staționare la Pavilionul Conducerii, coloana se îndreaptă pe traseul: Pavilion Comercial, Secția Prototipuri, Fabrica de produse tehnice, Turnătoria de fontă, Secția M.U.Montaj, Bobinaj, Mecano-Energetic III, Mecanică IV, Mecanică II și Mecanică VIII.

Coloana manifestanților, cu steagul tricolor în frunte, iese pe poarta MSR și parcurge traseul: Strada Doinei, Al. Sahia, Tineretului,

Victoriei, Stadionului, Sfatul Popular și se oprește scurt timp în fața porții oficiale a I.M. Cugir. Se scanda FĂRĂ VIOLENȚĂ !

Apoi se îndreaptă către I.M.C. II trecând prin fața Ocolului Silvic, IFET, Școala Generală Nr.1, zona comercială a orașului vechi. Se alătură noi manifestanți.

Apar reprezentanți ai Securității (la miliție, Consiliul Popular, pe strada). Lozincile scandate și traseul parcurs -pas cu pas- sunt înregistrate video și radio. Prin radio se transmite la județ, la Securitate și Miliție.

După intrarea în IMC II coloana manifestanților parcurge traseul secțiilor Mecanica V, Mecanică VII, Mecano–Energetic II, Mecanica VI, pavilionul tehnic și administrativ. Apoi coloana se întoarce la Consiliul popular și Miliție. Cerințele manifestanților devin categorice: „Pentru sângele vărsat, Ceaușescu condamnat ! Pentru crima din Banat, Ceaușescu judecat “.

La Consiliul popular lozincile „Trăiască RSR” sunt aruncate de pe fațada clădirii. Coloana se îndreaptă spre Miliție, unde se presupune că sunt 3 arestați. Comandantul Miliției, împreună cu subordonați ai săi, cu reprezentanți ai securității județene, comandantul USLA-șilor și comandantul pompierilor din județ, se blochează în sediul Miliției și amenință manifestanții. Sunt rupte cablurile telefonice, sunt incendiate 8 mașini, printre care și mașina ARO (Laboratorul criminalistic).

Se trage din Spitalul Orășenesc. Se înregistrează 70 de răniți și 10 morți, în perioada 21 decembrie – 10 ianuarie. Răniții sunt transportați la Spital. Porțile sunt închise. Se rupe gardul, apoi se deschide poarta din spate. Medicii răspund cu promptitudine solicitărilor. Clădirea Miliției este incendiată (aproximativ orele 17.00 – 17.30).

Pe la orele 21.00 – 21.30 la Consiliul popular sunt sparte geamurile la parter, lampadarele, este forțată ușa de la intrare, aruncată benzină pe jos și clădirea incendiată. Pompierii militari, 2 mașini din Orăștie și 2 din Alba-Iulia, nu pot interveni. În jurul orei 24.00 focul este stins. Aproape simultan sunt devastate librăriile, operele lui Ceaușescu sunt aruncate în stradă și arse. De pe una dintre cele 4 mașini ale pompierilor, o operatoare-securist recepționează prin radio: "La tov. Ceaușescu a ajuns știrea că *Cugirul arde!*"

În noaptea de 21 Decembrie 1989, Comandamentul gărzilor se întrunește la ora 1.00 noaptea și organizează paza obiectivelor IM

Cugir. În aceeași noapte sosesc vânătorii de munte din Alba-Iulia, care pătrund în IMC cu scopul de a o apăra de un eventual atac.

În ziua de 22 Decembrie 1989 are loc în zona Pieții Complex I o adunare populară. Mulțimea se îndreaptă spre Spital, apoi se oprește în fața IMC, în fața fântânei arteziene. În jurul orei 8.00 s-a început acțiunea de constituire a conducerii orașului. În jurul orelor 10.00 se primește informația despre înlăturarea primului secretar al județului Alba. Are loc o a doua adunare populară pe stadionul orașului, unde fuseseră montate microfoane pentru o mai bună sonorizare. Este ales un comitet local format din: Cristea Ioan, Pîclișan Filip, preot Donu Gheorghe, Filimon Ioan, hotărându-se formarea Frontului de Salvare Națională. La ieșirea din stadion radiourile anunțau fuga lui Ceaușescu. Mulțimea este entuziasmată, se îmbrățișează, se aud urale de bucurie.

Pe la ora 10.00 Statul major al vânătorilor de munte este mutat din IM Cugir la Clubul Muncitoresc și își fixează obiectivele de apărare în oraș. Încă în dimineața zilei de 22 decembrie 1989 sunt organizate gărzile pentru asigurarea ordinii în oraș. Se distribuie arme gărzilor și populației. În după-amiaza zilei de 22 și dimineața zilei de 23 decembrie s-a intrat în dispozitivul de apărare al fabricii (armament greu, muniție etc.). Din 23 decembrie conducerea patrulelor este preluată de colonelul Verdeș Ștefan. Se constituie un stat major militar prin implicarea ofițerilor Recepției Tehnice Militare.

În 23 decembrie 1989 are loc o nouă adunare populară, în fața Clubului Muncitoresc pentru lărgirea comitetului coordonator al orașului. Din 26 decembrie acest comitet se transformă în Consiliul Frontului Salvării Naționale, care și-a desfășurat activitatea până în iunie 1990.

Importanța Revoluției în Cugir depășește cadrul local: puternic centru economic și muncitoresc, care contribuia cu o parte foarte însemnată la venitul național și reprezenta peste 50% din economia județului Alba, având fabrică de produse speciale, mai ales armament și depozite, în zonă.

Cugirenii au dat tonul Revoluției din Alba-Iulia, din județul Hunedoara și -prin muncitorii IMC- au fost promotorii schimbărilor în satele și comunele din apropiere. Într-o atmosferă de deplină responsabilitate au constituit organul democratic de guvernare locală, desemnându-și reprezentanții prin adunări, organizând paza și securitatea obiectivelor orașului, asigurându-i liniștea, lumina, căldura

și mai ales alimentele atât de necesare. Acestea au fost etapele desfășurării Revoluției din Cugir.

În raport cu cele menționate în prezentul Memoriu cerem Parlamentului României ca, prin lege, să declare Orașul Cugir – Oraș Martir al Revoluției din Decembrie 1989.

Cugir, 25 noiembrie 2001

Președintele
Comisiei de redactare a
Memoriului pentru declararea
Orașului Cugir – Oraș Martir
al Revoluției din Decembrie 1989
Prof. Florea Nicolae

Președintele
Asociația 21 Decembrie 1989
Luptători, răniți și urmașii
eroilor martiri
CUGIR

Iosa Alexandru

Co-redactor,
Ing. Voicu Aurel
Primarul Orașului Cugir

